

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

D.L. van Woerden-Kerssen (ChristenUnie), E.A.D. Rozenberg (D66) A.H.K. Viegen (PvdD)
A.M. Negash (GroenLinks-PvdA), F.J. Hoogendam (SP) en T.W.M. Beeloo (VOLT)

(d.d. 27 maart 2024)

Nummer
4071

Onderwerp
Drinkwater en lozing van chemicaliën

Toelichting

Uit onderzoek door Hoogheemraadschap Noorderkwartier en omgevingsdiensten blijkt dat 80% van de bemonsterde bedrijven in Noord-Holland giftige stoffen als arseen, lood, zware metalen en PFAS lozen via het riool. De indirecte lozingen (via het riool) hebben gevolgen voor de drinkwaterzuivering en -kwaliteit.

Rapport: [20240320 eindrapport Pilot Indirecte Lozingen-2 \(sim-cdn.nl\)](#)

Artikel: [Noord-Holland: 80 procent onderzochte bedrijven loost gevaarlijke stoffen op riool \(h2owaternetwerk.nl\)](#)

In Noord-Holland zijn sinds 2009 niet langer de waterschappen, maar de omgevingsdiensten verantwoordelijk voor de controle van afvalwater. Door gebrek aan overzicht en capaciteit krijgen zij geen grip op de indirecte lozingen ([Bedrijven lozen op grote schaal giftige stoffen via de riolering \(nos.nl\)](#)), terwijl de uitdaging om schoon en voldoende drinkwater te leveren steeds groter wordt voor de drinkwaterbedrijven. De kwaliteit van drinkwater staat onder druk: [Kwaliteit van bronnen voor drinkwater steeds meer onder druk - Nieuwsberichten Vewin](#)

- 1. Wie controleert in Zuid-Holland het afvalwater van bedrijven en heeft men voldoende capaciteit, zicht en grip op indirecte lozingen? Bij zowel bedrijven die volop in de belangstelling staan zoals Chemours, als bij andere bedrijven die direct of indirect chemicaliën lozen?*

Antwoord

Welke stoffen en in welke hoeveelheid geloosd mag worden is vastgelegd in wetgeving en Europese richtlijnen; dit wettelijke kader wordt voor vergunningverlening en handhaving gebruikt. Indirecte lozingen naar het riool, bodem of afvalwaterzuiveringsinstallatie zijn gereguleerd in het Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL) met algemene regels, en/of een vergunningplicht als een 'milieubelastende activiteit' (MBA). De provincie is bevoegd gezag voor 'indirecte lozingen' vanuit de provinciale MBA's.

Rijkswaterstaat is bevoegd gezag voor de directe lozingen naar het Rijkswateren; voor de lozingsactiviteiten op de regionale wateren is het waterschap het bevoegd gezag. De waterschappen zijn bevoegd gezag voor directe lozingsactiviteiten die onder algemene regels vallen (en niet vergunningsplichtig zijn), en voor een groot deel van de vergunningsplichtige lozingsactiviteiten. Slechts in beperkte gevallen is de provincie vergunningsverlener voor lozingsactiviteiten op het oppervlaktewater, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van meervoudige aanvragen om een

omgevingsvergunning waarvoor voor tenminste één MBA de provincie bevoegd gezag is. Het waterschap heeft dan voor het lozingenaspect adviesrecht.

Omdat het niet mogelijk is om altijd alle aspecten (inclusief indirecte lozing) van een bedrijf preventief te controleren is beschreven in de Bijlage Risico gericht toezicht van de [Nota VTH 2024-2027](#) hoe er wordt omgegaan met de capaciteit, zicht en grip bij toezicht en handhaving. Daarin staan de afspraken met de omgevingsdiensten over de uitvoering van het risicogericht toezicht die plaatsvinden op het niveau van branche- en toezichtplannen. De aandachtspunten beschrijven welke onderdelen van installaties en/of activiteiten in ieder geval aandacht vragen bij het preventief toezicht. De Nota VTH is op 13 maart 2024 inhoudelijk besproken in de commissie Ruimte en Milieu.

- 2. In Noord-Holland bezocht het waterschap jaarlijks de bedrijven, maar sinds de omgevingsdiensten verantwoordelijk zijn, is het contact met de bedrijven in Noord-Holland grotendeels verloren gegaan (bron: bovenstaand artikel nos.nl) Wat is het aantal contactmomenten i.v.m. toezicht op indirecte lozingen in Zuid-Holland en wat is de taakverdeling tussen waterschappen en omgevingsdiensten wat betreft het controleren en toezicht houden op indirecte lozingen?*

Antwoord

De provincie controleert via de omgevingsdiensten de indirecte lozingen bij de bedrijven waar zij bevoegd gezag voor is, inclusief de Pollutant Release and Transfer Register (PRTR)-bedrijven en de verplichte rapportages (zie ook vraag 1). Bij indirecte lozingen geldt dat voor (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen elke 5 jaar een zogenaamd vermijdings- en reductieprogramma (VRP) moet worden opgesteld. In dat programma dienen MBA's te voldoen aan algemene regels voor Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) (Par 5.4.3 van het Bal). Toezicht en Handhaving ziet erop toe dat dat programma elke 5 jaar vernieuwd wordt. Naast dit 5 jaren programma vindt in het kader van de Nota VTH (2024-2027) bij alle Zuid-Hollandse bedrijven waarvan de milieubelastende activiteiten onder provinciaal bevoegd gezag vallen, minstens één maal per jaar een vorm van fysiek preventief toezicht plaats. Hierbij kunnen ook individuele locatie specifieke omstandigheden, zoals indirecte lozingen, bij het toezicht betrokken worden.

De provincie controleert de indirecte lozingen van de bedrijven waar zij bevoegd gezag voor is. Het controleren van indirecte lozingen is onderdeel van de milieurapportage PRTR. Dit is een jaarlijkse rapportage waarin industriële bedrijven moeten rapporteren over hun afval, energie- en watergebruik en emissies naar lucht, water en bodem (dit geldt voor bedrijven genoemd in Bijlage I bij de EG-verordening PRTR en de daarin opgenomen drempel overschrijden). In Zuid-Holland bevinden zich 182 PRTR-plichtige bedrijven. Naast deze administratieve controles kunnen met vergunningvoorschriften aan bedrijven ook verplichtingen met betrekking tot indirecte lozingen opgenomen worden.

- 3. Hoeveel bedrijven zijn afgelopen jaar in Zuid-Holland gecontroleerd via bemonstering van afvalwater en hoeveel bedrijven spoelen giftige stoffen door het riool?*

Antwoord

Op grond van een elektronisch milieu jaarverslag (e-MJV) of E-PRTR moeten industriële bedrijven (indirecte)lozingen rapporteren in een jaarverslag die door de omgevingsdiensten namens de provincie worden gecontroleerd. De te rapporteren data zijn de opgenomen stoffen en drempelwaarden zoals opgenomen in de wetgeving. Uit de laatst bekende data blijkt dat er 182 PRTR-plichtige bedrijven zijn in Zuid-Holland die jaarlijks over hun lozingen rapporteren.

4. *Wat is het effect daarvan op de kwaliteit van ons drinkwater?*

Antwoord

Het drinkwater in Zuid-Holland wordt gemaakt uit rivier- en grondwater. Industriële lozingen van ongewenste stoffen (direct of indirect) bovenstrooms hebben invloed op de kwaliteit van drinkwaterbronnen. Het drinkwater wordt dusdanig gezuiverd dat het voldoet aan alle normen uit het Drinkwaterbesluit. De kwaliteit van het oppervlaktewater wat wordt gebruikt voor de bereiding van drinkwater voldoet niet altijd aan de normen, wat kan leiden tot innamestops. Drinkwaterbedrijven moeten dan extra zuiveringsinspanningen doen om er voor te zorgen dat ongewenste stoffen uit het drinkwater worden gehaald.

5. *Wordt het water dat gezuiverd wordt om er drinkwater van te maken getoetst op (potentieel)-zeer zorgwekkende stoffen, voor en na de zuivering?*

Antwoord

Drinkwaterbedrijven monitoren de kwaliteit van het water continu. In de wet zijn strenge kwaliteitseisen bepaald voor kraanwater. Er wordt getest op duizenden stoffen. Daarnaast is het monitoringsprogramma voortdurend aan verandering onderhevig om in te spelen op ontwikkelingen. Het meten van (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen is daar een onderdeel van.

Zowel het te zuiveren water als het drinkwater worden getoetst op (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen. Dit is onderdeel van een breder monitoringsprogramma. Eisen ten aanzien van de kwaliteit van de bron (het te zuiveren water voor de drinkwaterproductie), en het monitoren daarvan, zijn wettelijk vastgelegd. Verder wordt de bron risico gestuurd gemonitord, dat wil zeggen geanalyseerd op potentieel risicovolle stoffen en/of concentraties, afgestemd op activiteiten, incidenten en meerjarige trends in het stroomgebied van de bron. Aanvullend vinden nog verkennende onderzoeken plaats met non-target screening op stoffen en biologische effectmetingen.

6. *Heeft het college voldoende juridisch instrumentarium (up to date-normering en regelgeving met het oog op (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen) om vervuiling tegen te gaan en te zorgen voor schoon drinkwater?*

Antwoord

Grond en oppervlaktewater staan onder toenemende druk van stoffen en vragen om een grotere zuiveringsinspanning van de drinkwaterbedrijven. Voor de grondwaterbronnen die gebruikt worden voor drinkwater heeft de provincie voldoende juridische instrumenten om vervuiling tegen te gaan via beleid en de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening. Een groot deel van het Zuid-Hollandse drinkwater is direct of indirect afkomstig van de rivieren en dus provincie overstijgend. Het verbeteren van de waterkwaliteit in de rivieren is een gezamenlijke opgave van de overheden en sectoren. Het is belangrijk om in te zetten op bronaanpak en vergunningverlening. Wij hebben in onze Nota VTH het emissie beleid voor ZZS vastgelegd (minimalisatieverplichting). En stellen daarbij potentieel zeer zorgwekkende stoffen gelijk aan zeer zorgwekkende stoffen. Echter in de praktijk blijkt dit juridisch kwetsbaar. Daarom ook pleiten wij al langer bij het Rijk voor landelijke regelgeving om ook voor potentieel zeer zorgwekkende stoffen een minimalisatieverplichting op te kunnen leggen.

7. *Is het college bereid om een vergelijkbaar onderzoek met bemonstering te laten uitvoeren in Zuid-Holland bij de ruim 350 bedrijven onder zijn bevoegd gezag en bij de Seveso en BRZO-bedrijven in combinatie met het Rijk? Waarom wel/niet?*

Antwoord

Niet bij alle bedrijven waar de provincie bevoegd gezag voor is, is er sprake van een indirecte lozing. In Zuid-Holland gaat het om circa 220 vergunde indirecte lozingen. Het college heeft in nauwe afstemming met de omgevingsdiensten een praktisch en concreet plan met duidelijke planning voor actualisatie van de VTH-taken betreffende indirecte lozingen binnen ons werkgebied ontwikkeld. Met de uitvoering van dit plan wordt nog dit jaar gestart.

8. *Welke rol ziet het college weggelegd voor de waterschappen bij dit onderzoek en/of voor de omgevingsdiensten?*

Antwoord

De beide partijen (waterschappen en omgevingsdiensten) worden betrokken bij het plan van aanpak in Zuid-Holland. (zie ook antwoord op vraag 7). Daarnaast worden ook gemeenten betrokken omdat zij verantwoordelijk zijn voor de riolering binnen hun gebied.

9. *Door directe en indirecte lozingen zal het moeilijker zijn om aan de normen van de KRW te voldoen en wordt het zuiveren van oppervlaktewater voor drinkwater duurder. Wij zien graag dat de vervuiler betaalt in plaats van de consument. Is het college dat met ons eens? Hoe en wanneer gaat het college het uitgangspunt "de vervuiler betaalt" concreet realiseren en toepassen?*

Antwoord

Het college onderschrijft het principe "de vervuiler betaalt". Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn er nieuwe mogelijkheden voor uitwerking en toepassing van dit beginsel, bijvoorbeeld het instrument financiële zekerheidstelling.

De provincie stuurt vanuit de nota VTH op scherp vergunnen en hanteert bij omgevingsvergunningen de Beste Beschikbare Technieken (BBT) als uitgangspunt. Dit zijn de meest doeltreffende technieken om nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen. Er wordt dus steeds opnieuw beoordeeld of de Beste Beschikbare Technieken worden gebruikt.

10. *In het rapport concluderen het hoogheemraadschap en de omgevingsdiensten dat 'toezicht noodzakelijk lijkt om meer zicht en meer grip te krijgen op de indirecte lozingen'. De onderzoekers adviseren dan ook om 'het wettelijk verplichte toezicht op indirecte lozingen beter te verankeren in uitvoeringsovereenkomsten.' Is het toezicht op indirecte lozingen goed verankerd in Zuid-Holland in de verordening, in regelingen en/of in overeenkomsten?*

Antwoord

In de nota VTH, maar ook in onderliggende beleidstukken, staat hoe de provincie stuurt op de kwaliteit bij de uitvoering van de provinciale VTH-taken door de omgevingsdiensten.

Om sturing te geven maakt de provincie jaarlijks afspraken met de omgevingsdiensten over de prioriteiten bij het actualiseren van vergunningen en het uitvoeren van toezicht en handhaving. Deze afspraken worden jaarlijks opgenomen in het werkplan.

